

**قانون معاهده انتقال محکومان به حبس میان دولت جمهوری اسلامی ایران و
دولت جمهوری خلق چین
مصوب ۱۳۹۴/۱۲/۸**

درباره‌ی قانون

«لایحه معاهده انتقال محکومین به حبس میان دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری خلق چین» بنا به پیشنهاد وزارت دادگستری در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۴/۱/۳۰ هیئت وزیران به تصویب رسید و برای طی تشریفات قانونی به مجلس شورای اسلامی ارسال شد. در مقدمه‌ی توجیهی این لایحه آمده است: نظر به لزوم استقرار روشمند همکاری‌های قضایی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری خلق چین و با توجه به آثار مثبت ناشی از اتخاذ تدابیر و ایجاد بسترهای مناسب قانونی برای اتباع دو دولت و در راستای زمینه‌سازی برای گسترش مناسبات دو کشور و ارتقای سطح همکاری دوجانبه و تحکیم مناسبات میان آنها، این لایحه برای طی تشریفات قانونی تقدیم می‌شود.

مجلس شورای اسلامی در تاریخ ۱۳۹۴/۳/۱۷ این لایحه را جهت بررسی به کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس به عنوان کمیسیون اصلی ارسال کرد که کمیسیون مذکور با الحاق یک تبصره، این لایحه را در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۴/۴/۲۱ به تصویب رساند و گزارش آن را به مجلس ارائه کرد. این لایحه در تاریخ ۱۳۹۴/۹/۲۹ در صحن علنی مجلس مطرح شد و با اصلاحاتی به تصویب نمایندگان رسید و برای طی روند قانونی مذکور در اصل (۹۴) قانون اساسی، به موجب نامه‌ی شماره ۵۸۱/۷۱۲۱۰ مورخ ۱۳۹۴/۱۰/۲ به شورای نگهبان ارسال شد. شورای نگهبان با تشکیل جلسه در تاریخ ۱۳۹۴/۱۰/۲۳، اطلاق برخی از مواد این مصوبه را مغایر با موازین شرع دانست و نظر خود در این خصوص را طی نامه‌ی شماره ۹۴/۱۰۲/۵۰۴۷ مورخ ۱۳۹۴/۱۰/۲۳ به مجلس شورای اسلامی اعلام کرد. پس از آن، رفع ایراد شورای نگهبان در دستور کار مجلس قرار گرفت، لیکن نمایندگان مجلس با اصرار بر مصوبه‌ی پیشین خویش در جلسه‌ی علنی مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۱۱، طبق اصل (۱۱۲) قانون اساسی، این مصوبه را طی نامه‌ی شماره ۵۸۱/۸۴۲۷۲ مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۲۱ برای رفع اختلاف به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارسال کردند. این موافقتنامه در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۴/۱۲/۸ مجمع تشخیص مصلحت نظام مطرح شد و نظر مجلس عیناً مورد تأیید قرار گرفت. نظر مجمع در این خصوص، طی نامه‌ی شماره ۸۹۴۰۲/۰۱۰۱ مورخ ۱۳۹۴/۱۲/۱۳ برای طی مراحل قانونی به مجلس شورای اسلامی ابلاغ شد.

تاریخ مصوبه مجلس شورای اسلامی: ۱۳۹۴/۹/۲۹ (مرحله نخست)

تاریخ بررسی در شورای نگهبان: ۱۳۹۴/۱۰/۲۳

ماده واحده- معاهده انتقال محکومان به حبس میان دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری خلق چین، مشتمل بر یک مقدمه و بیست ماده به شرح پیوست، تصویب و اجازه مبادله اسناد آن داده می‌شود.

تبصره- رعایت اصول یکصد و سی و نهم (۱۳۹) و هفتاد و هفتم (۷۷) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در اجرای مواد (۱۹) و (۲۰) این معاهده^۱ الزامی است.

بسم الله الرحمن الرحيم

معاهده انتقال محکومان به حبس میان دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری

خلق چین

...

ماده ۲- مقررات کلی

هر طرف می‌تواند طبق مفاد این معاهده، محکوم را به طرف دیگر منتقل نماید تا حکمی که توسط طرف منتقل‌کننده علیه وی صادر گردیده است، در قلمرو طرف پذیرنده اجراء گردد.

دیدگاه مغایرت

با توجه به اینکه احکام صادره از دادگاه‌های چین بر اساس موازین شرعی نیست و تعهد به انتقال محکوم در مقابل این کشور، مستلزم تأیید صحت قوانین و صحت آیین دادرسی محاکم دادگستری کشور چین است، این ماده و به تبع آن، کل این مصوبه مغایر با موازین شرعی است.

۱. مواد (۱۹) و (۲۰) لایحه معاهده انتقال محکومان به حبس میان دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری

خلق چین، مصوب ۱۳۹۴/۹/۲۹ مجلس شورای اسلامی: «ماده ۱۹- حل و فصل اختلاف‌ها

هر اختلاف ناشی از تفسیر، اعمال یا اجرای این معاهده، چنانچه مراجع مرکزی، خود نتوانند به توافقی دست یابند، از مجاری دیپلماتیک حل و فصل خواهد گردید.

ماده ۲۰- لازم‌الاجراء شدن، اصلاح و فسخ

۱- این معاهده منوط تصویب است. اسناد تصویب در پکن مبادله خواهد شد. این معاهده در سی‌امین روز پس از تاریخ تبادل اسناد تصویب، لازم‌الاجراء خواهد شد.

۲- این معاهده می‌تواند در هر زمانی با توافق کتبی طرف‌ها اصلاح شود. اصلاحیه مزبور به موجب بند (۱) این ماده لازم‌الاجراء خواهد گردید.

۳- هر یک از طرف‌ها می‌تواند این معاهده را در هر زمان با اعلام کتبی به طرف دیگر از مجاری دیپلماتیک فسخ نماید. فسخ در صد و هشتادمین روز پس از تاریخ اعلام، نافذ خواهد شد. در هر حال فسخ این معاهده بر فرآیند درخواست‌هایی که قبل از تاریخ فسخ مزبور دریافت شده‌اند، تأثیری نخواهد داشت.

۴- این معاهده در مورد هر درخواست انتقال ارائه‌شده پس از لازم‌الاجراء شدن آن اعمال خواهد شد، حتی اگر جرائم مربوط، پیش از زمان لازم‌الاجراء شدن این معاهده ارتکاب یافته باشند.»

نظر شورای نگهبان

ماده (۲) موافقتنامه، مغایر با موازین شرع شناخته شد.

ماده ۱۱- اجرای مستمر حکم

۱- ...

۳- قوانین و رویه‌های کشور پذیرنده از جمله موارد پیش‌بینی شده برای تخفیف و بخشودگی حکم، ناظر بر اجرای مستمر حکم پس از انتقال و اقدامات دیگری خواهد بود که در طول اجرای حکم اتخاذ شده است.

دیدگاه مغایرت

با عنایت به اینکه در بند (۳) ماده (۱۱) این موافقتنامه، اطلاق تخفیف و بخشودگی حکم محکوم به حبس منتقل‌شده، شامل تخفیف و بخشودگی کسی که طبق دادگاه‌های جمهوری اسلامی ایران محکوم شده و حکم وی مطابق با موازین قضاء شرعی، قابل تخفیف و بخشودگی نیست نیز می‌شود، اطلاق بند مزبور مغایر با موازین شرعی است.

نظر شورای نگهبان

همان‌گونه که در موافقتنامه‌های مشابه اظهار نظر شده است، این لایحه از این جهت که اطلاق برخی از مواد آن، از جمله بند (۳) ماده (۱۱) و مواد (۱۳) و (۱۵)، اعمال مقررات غیر منطبق با موازین شرعی دولت طرف متعاقد را لازم‌الاجرا دانسته و نیز بعضی مواد آن، مستلزم تأیید صحت قوانین و صحت آیین دادرسی قوه قضائیه کشور چین و نیز ارجاع کارهای قضایی به دادگاه‌های کشور طرف متعاقد می‌باشد که خود موجب اثردادن بر احکامی است که در آن دادگاه‌ها ولو بر خلاف ضوابط اسلامی صادر می‌گردد، خلاف موازین شرع شناخته شد.

ماده ۱۳- عفو

هر طرف می‌تواند طبق قوانین داخلی خود، محکوم منتقل‌شده را مورد عفو قرار دهد و بدون درنگ طرف دیگر را از طریق مجرای پیش‌بینی شده در بند (۱) ماده (۳) این معاهده، از این تصمیم آگاه خواهد کرد.

دیدگاه مغایرت

با عنایت به اینکه در ماده (۱۳) این موافقتنامه، اطلاق مورد عفو قراردادن محکوم منتقل‌شده،

شامل عفو کردن کسی که طبق دادگاه‌های جمهوری اسلامی ایران محکوم شده و حکم وی مطابق با موازین قضاء شرعی قابل عفو نیست نیز می‌شود، اطلاق بند مزبور مغایر با موازین شرعی است.

نظر شورای نگهبان

همان‌گونه که در موافقتنامه‌های مشابه اظهار نظر شده است، این لایحه از این جهت که اطلاق برخی از مواد آن، از جمله بند (۳) ماده (۱۱) و مواد (۱۳) و (۱۵)، اعمال مقررات غیر منطبق با موازین شرعی دولت طرف متعاقد را لازم‌الاجرا دانسته و نیز بعضی مواد آن، مستلزم تأیید صحت قوانین و صحت آیین دادرسی قوه قضائیه کشور چین و نیز ارجاع کارهای قضایی به دادگاه‌های کشور طرف متعاقد می‌باشد که خود موجب اثر دادن بر احکامی است که در آن دادگاه‌ها ولو بر خلاف ضوابط اسلامی صادر می‌گردد، خلاف موازین شرع شناخته شد.

ماده ۱۵- عبور محکومان

چنانچه هر یک از طرف‌ها، محکومی را از خارج از قلمرو خود یا به خارج از آن منتقل نماید، طرف دیگر با رعایت قوانین داخلی خود در تسهیل عبور محکوم مزبور از قلمروی خود همکاری خواهد کرد. طرفی که در نظر دارد چنین انتقالی را انجام دهد، جز در مواردی که انتقال از طریق هوایی و بدون فرود در سرزمین طرف دیگر است، از قبل اعلامیه‌ای را در مورد انتقال مزبور به طرف دیگر خواهد داد.

دیدگاه مغایرت

با عنایت به اینکه در ماده (۱۵) این موافقتنامه، اطلاق حکم به لزوم تسهیل در عبور محکوم، شامل فرضی که محکوم علیه به ناحق و به صورت غیر شرعی مجرم شناخته شده باشد نیز می‌شود و تسهیل کردن عبور چنین شخصی، مصداق اعانه‌ی بر اثم است، این ماده خلاف موازین شرعی است.

دیدگاه عدم مغایرت

با عنایت به اینکه بنا به صراحت ماده (۱۵) این موافقتنامه، تسهیل عبور محکوم علیه مشروط به رعایت قوانین داخلی طرف متعاقد شده است، و طبق قوانین داخلی کشور و موازین شرعی، عبور دادن محکومی که به ناحق علیه او حکم صادر شده، اجازه داده نشده است، این ماده با اشکالی مواجه نیست. در واقع، با توجه به قید «با رعایت قوانین داخلی» در این ماده، اطلاق حکم این ماده در خصوص تسهیل عبور محکومان مقید شده است؛ لذا نمی‌توان حکم این ماده را مطلق دانست.

نظر شورای نگهبان

همان‌گونه که در موافقتنامه‌های مشابه اظهار نظر شده است، این لایحه از این جهت که اطلاق

برخی از مواد آن، از جمله بند (۳) ماده (۱۱) و مواد (۱۳) و (۱۵)، اعمال مقررات غیر منطبق با موازین شرعی دولت طرف متعاقد را لازم‌الاجرا دانسته و نیز بعضی مواد آن، مستلزم تأیید صحت قوانین و صحت آیین دادرسی قوه قضائیه کشور چین و نیز ارجاع کارهای قضایی به دادگاه‌های کشور طرف متعاقد می‌باشد که خود موجب اثر دادن بر احکامی است که در آن دادگاه‌ها ولو بر خلاف ضوابط اسلامی صادر می‌گردد، خلاف موازین شرع شناخته شد.

تاریخ مصوبه مجلس شورای اسلامی: ۱۳۹۴/۱۱/۱۱ (مرحله دوم) - مصوبه اصراری ماده واحده - معاهده انتقال محکومان به حبس میان دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری خلق چین، مشتمل بر یک مقدمه و بیست ماده به شرح پیوست، تصویب و اجازه مبادله اسناد آن داده می‌شود.
تبصره - رعایت اصول یکصد و سی و نهم (۱۳۹) و هفتاد و هفتم (۷۷) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در اجرای مواد (۱۹) و (۲۰) این معاهده الزامی است.

بسم الله الرحمن الرحيم

معاهده انتقال محکومان به حبس میان دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری خلق چین

...

ماده ۲- مقررات کلی

هر طرف می‌تواند طبق مفاد این معاهده، محکوم را به طرف دیگر منتقل نماید تا حکمی که توسط طرف منتقل‌کننده علیه وی صادر گردیده است، در قلمرو طرف پذیرنده اجراء گردد.

...

ماده ۱۱- اجرای مستمر حکم

۱- ...

۳- قوانین و رویه‌های کشور پذیرنده از جمله موارد پیش‌بینی شده برای تخفیف و بخشودگی حکم، ناظر بر اجرای مستمر حکم پس از انتقال و اقدامات دیگری خواهد بود که در طول اجرای حکم اتخاذ شده است.

...

ماده ۱۳- عفو

هر طرف می‌تواند طبق قوانین داخلی خود، محکوم منتقل‌شده را مورد عفو قرار دهد و

بدون درنگ طرف دیگر را از طریق مجرای پیش‌بینی شده در بند (۱) ماده (۳) این معاهده، از این تصمیم آگاه خواهد کرد.

...

ماده ۱۵- عبور محکومان

چنانچه هر یک از طرف‌ها، محکومی را از خارج از قلمرو خود یا به خارج از آن منتقل نماید، طرف دیگر با رعایت قوانین داخلی خود در تسهیل عبور محکوم مزبور از قلمروی خود همکاری خواهد کرد. طرفی که در نظر دارد چنین انتقالی را انجام دهد، جز در مواردی که انتقال از طریق هوایی و بدون فرود در سرزمین طرف دیگر است، از قبل اعلامیه‌ای را در مورد انتقال مزبور به طرف دیگر خواهد داد.

...

سرانجام مصوبه

* با توجه به اصرار مجلس شورای اسلامی نسبت به مصوبه‌ی خویش در خصوص موافقتنامه‌ی فوق، این مصوبه طبق اصل (۱۱۲) قانون اساسی، بر اساس تصمیم جلسه علنی مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۱۱ برای رفع اختلاف به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارسال شد.^۱ این موافقتنامه در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۴/۱۲/۸ مجمع تشخیص مصلحت نظام مورد بررسی قرار گرفت و «مصوبه‌ی مجلس عیناً مورد تأیید قرار گرفت» و نظر مجمع در این خصوص، جهت طی مراحل قانونی به مجلس شورای اسلامی ابلاغ شد.^۲

۱. طی نامه‌ی شماره ۵۸۱/۸۴۲۷۲ مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۲۱ رئیس مجلس شورای اسلامی، خطاب به رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام.

۲. مندرج در نامه‌ی شماره ۸۹۴۰۲/۰۱۰۱ مورخ ۱۳۹۴/۱۲/۱۳ رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام، خطاب به رئیس مجلس شورای اسلامی.